

UZASADNIENIE

Powód J. K. wystąpił z pozwem o uchylenie jego obowiązku alimentacyjnego ustalonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 3 marca 2011 r. sygn. akt VI RC 1178/06 od powoda na rzecz pozwanej w wysokości po 150 zł.

Uzasadniając swoje stanowisko podał, że wyrokiem z dnia 3 marca 2011 r. sygn. akt VI RC 1178/06 Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał przez rozwód małżeństwo I. K. (1) z J. K. z winy obu stron, zasądzając od powoda na rzecz pozwanej alimenty w wysokości po 150 zł. Podstawą ustalenia obowiązku alimentacyjnego było wówczas pozostawanie w niedostatku pozwanej. I. K. (2) nie miała w tamtym czasie prawa do emerytury, nie pracowała zarobkowo, utrzymywała się z zasiłku oraz pomocy finansowej córki. Z informacji powoda wynika, że pozwana otrzymała już emeryturę z ZUS. Powód natomiast sam utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego w wysokości 1413 zł, jest w okresie długotrwałego leczenia kardiochirurgicznego, ponosi koszty utrzymania pracowni rzeźbiarskiej oraz mieszkania. Miesięczny koszt utrzymania powoda wynosi ok. 1050 zł. Ponadto powód płaci alimenty na córkę w wysokości 350 zł oraz ponosi koszt zakupu leków w wysokości 120 zł.

Powód wskazał także, że jego możliwości finansowe z racji wieku i problemów zdrowotnych znacznie się zmniejszyły w przeciwieństwie do byłej żony, która otrzymała świadczenie emerytalne.

Pozwana I. K. (2) w odpowiedzi na pozew wskazała, że ustawodawca jednoznacznie określa warunki ustania obowiązku alimentacyjnego i ona tego nie kwestionuje, a w jej odczuciu pozew o uchylenie obowiązku alimentacyjnego jest w jej odczuciu kolejną, stosowaną od kilkunastu lat formą psychicznego nękania i zdumiewa ją fakt, że Sad nie poucza powoda o bezzasadności pozwu. Stanowisko pozwanej zawarte w piśmie z dnia 14 listopada 2016 r. należy ocenić jako żądanie oddalenia pozwu.

Na rozprawie w dniu 10 marca 2017 r. (w sprawie sygn. akt V Cps 367/16 przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie) wniosła wprost o oddalenie pozwu i przedłużenie obowiązku alimentacyjnego. Podała, że otrzymuje emeryturę w wysokości 761 zł oraz alimenty w kwocie 150 zł. Nie ma innych dochodów. Zajmuje się swoim pięcioletnim wnukiem – odprowadza go i przyprowadza z przedszkola oraz sprawuje nad nim opiekę, gdy jest chory. Obecnie mieszka w mieszkaniu teściów swojej córki, za które nie ponosi kosztów utrzymania. Ma problemy ze zdrowiem, powinna być poddana rehabilitacji, ale z uwagi na ograniczone środki finansowe nie korzysta z zabiegów, lecz wspomaga się środkami farmakologicznymi.

Sąd ustalił, co następuje:

J. K. i I. K. (2) byli małżeństwem od 1989 r. Wyrokiem z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie sygn. akt VI RC 1178/06 Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron z winy obu stron. Jednocześnie Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej alimenty w wysokości po 150 zł płatne z góry do dnia 10 każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat. Obecnie pomiędzy stronami toczy się postępowanie o podział majątku wspólnego.

Powód z zawodu jest artystą rzeźbiarzem. W czasie orzekania o jego obowiązku alimentacyjnym wobec byłej żony miał 70 lat i pobierał świadczenie emerytalne w wysokości 867 zł. Prowadził pracownię rzeźbiarską we własnym pomieszczeniu na S. w O.. Ponościł koszty związane z utrzymaniem pracowni w wysokości 100 zł miesięcznie oraz opłacał świadczenia za mieszkanie stron w wysokości około 400 zł miesięcznie.

Pozwana w czasie orzekania o obowiązku alimentacyjnym miała 63 lata. Do 2009 r. prowadziła działalność gospodarczą, wykonując prace projektowo- reklamowe. Potem działalność zawiesiła i nie pracowała zawodowo. Nie miała uprawnień do emerytury. Odwoływała się od decyzji ZUS odmawiającej jej świadczenia emerytalnego, w której nie uwzględniono jej sześciu lat przepracowanych w pracowni męża. Z tego powód Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

przyznał jej zasiłek w wysokości 420 zł miesięcznie. Pozwana z uwagi na trudną sytuację finansową zlikwidowała polisę ubezpieczeniową na życie. Korzystała także z pomocy finansowej swojej córki R. i jej męża.

(dowód: dokumenty znajdujące się w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1178/06, kserokopia odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie sygn. akt VI RC 1178/06 k.17-22)

Aktualnie J. K. ma 76 lat. Mieszka w swojej pracowni na ul. (...) w O.. Utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego w wysokości 1419,85 zł, w tym dodatku opiekuńczego w wysokości 200 zł. Nie prowadzi pracy zarobkowej. Ponosi koszty utrzymania pracowni rzeźbiarskiej mieszczącej się w budynku przy ul. (...) w O., w której mieszka, tj. opłaty za energię elektryczną ok. 100-140 zł za dwa miesiące, za gaz 80-90 zł oraz za wywóz śmieci 9,80 zł miesięcznie. Ponadto musi kupować drewno służące ogrzewaniu pracowni, którego koszt wynosi od 170 do 220 zł za m³ (powód potrzebuje ok. 7 m³). Powód ponosi także część kosztów utrzymania mieszkania przy ul. (...), tj. opłaca rachunki za energię elektryczną i gaz. Nie uiszcza natomiast opłat czynszowych, gdyż – jak twierdzi- mieszka tak brat pozwanej. Dodatkowo powód opłaca telefony – łącznie ok. 88 zł miesięcznie.

Powód leczy się w poradni kardiologicznej. Miesięcznie na leki wydaje kwotę 120 zł. Korzysta z pomocy znajomych, przede wszystkim pomocy rzeczowej, ale także finansowej. Utrzymuje kontakt z młodszą córką B.. Jest właścicielem 27-letniego pojazdu marki P..

Pozwany reguluje dobrowolnie obowiązek alimentacyjny wobec swojej córki G. K., córki D. J., w wysokości 350 zł miesięcznie.

(dowód: zaświadczenie k.7, zestawienie wpłat i faktur (...) k. 8-9, skierowanie do szpitala k. 10, faktura za energię k. 11, kserokopia skróconego aktu urodzenia k.12, kserokopia wypisu aktu notarialnego Rep. A Nr (...) k.13-16, pismo (...) k.23-26, stan finansowy konta k. 27-31, wydruk listy wartości za gaz k.32-33, zeznania świadka Z. M. k.104-105, T. K. k. 105, P. K. k. 106, przesłuchanie J. K. k. 106, zestawienie wydatków k. 136, historia rachunku k.137-138, zestawienie operacji (...) Bank (...) k.139-140)

I. K. (2) od 2014/2015 r. mieszka w W. w wynajmowanym dwupokojowym mieszkaniu teściów swojej córki, w którym zajmuje jeden pokój. Nie ponosi z tego tytułu żadnych opłat. Od dnia 1 lipca 2015 r. pobiera świadczenie emerytalne z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości ok. 760 zł netto. Utrzymuje się także z alimentów przyznanych jej od byłego męża w wysokości 150 zł. Nie ma dodatkowych źródeł dochodu. Pozwana pomaga nieodpłatnie swojej córce w opiece nad pięcioletnim synem. Odprowadza i przyprowadza wnuka z przedszkola. Zajmuje się nim w czasie, gdy jest chory. I. K. (2) jest współwłaścicielką (z byłym mężem) mieszkania w O. na ul. (...). W mieszkaniu tym mieszkał jej brat. W 2016 r. pozwana doznała urazu prawego barku i miała zaleconą rehabilitację, Leczenie prywatne kosztowało ją ok. 300-400 zł. Pozwana cierpi także na zwyrodnienie stawów kolanowych. Przyjmuje na stałe leki antydepresyjne i jest pod stałą opieką lekarza psychiatry. Miesięcznie na leki wydaje ok. 50 zł. Pozwana kupuje wnukowi prezenty.

(dowód: pismo z ZUS o wysokości wypłaconego świadczenia k.77, przesłuchanie J. K. k. 106, przesłuchanie pozwanej k. 115-115v)

Opisany stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach Sądu Okręgowego w Olsztynie sygn. akt VI RC 1178/06. Przedstawione dokumenty nie budzą wątpliwości Sądu, nie zostały także zakwestionowane przez żadną ze stron. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na zeznaniach świadków: Z. M., T. K. i P. K. złożonych na rozprawie w dniu 28 lutego 2017 r. W ocenie Sądy zeznania świadków były jasne, rzeczowe i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady należy uznać za zasadne.

Art. 60 § 1 kro stanowi, że małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

W przypadku, gdy po wydaniu prawomocnego wyroku dojdzie do zmiany stosunków (okoliczności istotnych z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu) zgodnie z art. 138 kro, można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Wskazać należy, iż zmiana ta nie musi wystąpić równocześnie po stronie uprawnionego jak i zobowiązanego.

Przy ocenie, czy zachodzą przesłanki do zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego w myśl art. 138 kro, należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie możliwości zarobkowych i majątkowych stron. Dla stwierdzenia czy nastąpiła zmiana stosunków należy brać pod uwagę, czy zmiany te mają charakter trwałe oraz czy nastąpiły one po wydaniu orzeczenia ustalającego obowiązek alimentacyjny. Ustalenie to następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami istniejącymi uprzednio. Zważyć przy tym należy, iż w myśl art. 6 kc ciężar dowodu polegający w tym przypadku na wykazaniu zmiany stosunków spoczywa na powodzie, bowiem z tego faktu to on wywodzi skutki prawne.

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy Sąd uznał, iż powód wykazał na tyle istotną zmianę sytuacji materialnej stron, że jej ocena uprawnia do zmiany dotychczasowego orzeczenia alimentacyjnego między stronami, zgodnie z jego żądaniem. Podnieść należy, że nie znajduje tu zastosowania art. 60 § 3 zd. drugie, zgodnie z którym obowiązek alimentacyjny małżonka zobowiązanego, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia wygasa z upływem 5 lat od orzeczenia rozvodu, gdyż powód oraz pozwana zostali uznani za winnych rozkładu pożycia.

W toku postępowania J. K. podniósł, że od czasu orzeczenia rozvodu nastąpiło znaczne pogorszenie jego sytuacji materialnej i bytowej, przy równoczesnej poprawie sytuacji finansowej pozwanej. Powód jest z zawodu artystą-rzeźbiarzem, który obecnie od ponad 15 lat nie pracuje już zawodowo. Utrzymuje się ze skromnej emerytury. Powód jest osobą starszą, ma 76 lat i liczne problemy zdrowotne, rzutujące na codzienną sprawność i funkcjonowanie. Przyjmuje leki. Jego dochody nie wystarczają mu całkowite pokrycie swoich kosztów utrzymania, dlatego korzysta z pomocy najbliższych przyjaciół i młodszej córki. Świadek Z. M. zeznała, że wraz z rodziną pomaga powodowi jak może, dzieli się z nim przygotowywanymi posiłkami. Wskazała także, że powód podupadł na zdrowiu. Także świadek P. K. podniósł, że pomaga powodowi, bo żyje on w nędzy, ma niską emeryturę w stosunku do jego opłat. Powód ponosi koszty utrzymania dwóch nieruchomości, w tym- choć częściowo- także tej, której współwłaścicielem jest pozwana.

Strony pozostają w bardzo złych relacjach. Między nimi toczy się postępowanie o podział majątku, ponieważ byli małżonkowie nie są w stanie porozumieć się co do nieruchomości położonej przy ul. (...). Do tej pory powód płacił na rzecz byłej żony tytułem alimentów kwotę 150 zł miesięcznie. Przekazuje także kwotę 350 zł na rzecz swojej córki G. K.. Zdaniem Sądu niskie dochody, podeszły wiek i stan zdrowia wpływają na ograniczenie aktualnych możliwości płatniczych powoda.

Sytuacja materialna pozwanej również uległa zmianie od czasu rozvodu, przede wszystkim z uwagi na otrzymanie przez nią świadczenia emerytalnego, którego brak w sprawie rozwodowej był podstawą przyznania pozwanej alimentów od powoda. Sąd Okręgowy w Olsztynie uznał wówczas, że sytuacja majątkowa I. K. (2) wskazywała na to, że nie była ona w stanie swoimi siłami zaspokoić w całości swoich usprawiedliwionych potrzeb, wobec czego zasądzono na jej rzecz od J. K. świadczenie alimentacyjne w kwocie po 150 zł miesięcznie.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 28.06.2000 r., sygn. akt IV CKN 662/00) przesłanką przewidzianą w art. 60 § 1 kro obowiązku alimentacyjnego jest stan niedostatku małżonka uprawnionego oraz że stan ten występuje wtedy, gdy uprawniony nie jest w stanie własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb.

W ocenie Sądu sytuacja materialna powoda oraz pozwanej zmieniła się na tyle, że nie jest zasadne utrzymywanie obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej. Od 1 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał pozwanej świadczenie emerytalne w wysokości ok. 760 zł netto miesięcznie. Pozwana zatem ma stały dochód. Kwota, jaką otrzymuje nie jest duża, ale zdaniem Sądu pozwala na pokrycie jej usprawiedliwionych potrzeb własnymi siłami. Pozwana jest młodsza od powoda o kilka lat. Mieszka w W. i praktycznie nie ponosi kosztów utrzymania mieszkania, za które płacą teściowie jej córki. Pozwana zajmuje się nieodpłatnie swoim pięcioletnim wnukiem, który uczęszcza do przedszkola. Nie jest to opieka całonocna, więc ma możliwość podjęcia dodatkowej pracy zarobkowej. Pozwana nie ponosi również kosztów utrzymania nieruchomości w O., za które płaci były mąż. Zatem cały swój dochód może przeznaczyć na własne potrzeby - w przeciwieństwie do byłego męża, który sam opłaca dwa mieszkania, reguluje alimenty i jeszcze ponosi koszty własnego utrzymania i leczenia. Stan zdrowia pozwanej również nie jest okolicznością, która uniemożliwiłaby jej podjęcie zatrudnienia. W czasie przesłuchania przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie pozwana wskazała, że powód w żaden inny sposób poza alimentacją jej nie pomaga. Powód nie ma takiego obowiązku. Strony nie są już małżeństwem a ich relacje są dalekie od poprawnych. Porównując aktualne sytuacje materialne stron, mając na uwadze opisane okoliczności podnieść należy, że nie można, zdaniem Sądu przyjąć, że obecna kondycja materialna powoda pozwala nałożenie przez niego alimentów na rzecz pozwanej. W obecnej sytuacji, podtrzymywanie w dalszym stopniu jego obowiązku alimentacyjnego względem byłej żony spowoduje niedostatek samego powoda. Powód znajduje się w ciężkiej sytuacji materialno-bytowej, jest schorowany a ponadto ma na utrzymaniu małoletnią córkę.

Wskazania wymaga w tym miejscu, że w wyroku rozwodowym Sąd Okręgowy w Olsztynie ustalił sposób korzystania z mieszkania stron położonego w O. przy ulicy (...) przyznając pozwanej trzeci pokój od wejścia, a powodowi i córce stron zameldowanej w tym mieszkaniu pozostałe dwa pokoje do wyłącznej dyspozycji, a pozostałe pomieszczenia do wspólnego użytkowania. Strony w ramach wspólnych rozliczeń powinny jak najszybciej osiągnąć porozumienie co do spornego lokalu. Uzyskane w ten sposób środki pieniężne wpłynęłyby znacząco na kondycję finansową obu stron.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał za uzasadnione na podstawie art. 138 kpc uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda J. K. wobec I. K. (2) ustalonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 3 marca 2011 r. sygn. akt VI RC 1178/06 ustalonego na kwotę 150 zł miesięcznie od dnia 1 maja 2017 r. tj. z początkiem miesiąca, w którym zapadło niniejsze orzeczenie.

Z uwagi na sytuację materialną pozwanej, na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania jej kosztami procesu.

SSR Ewa Ignatowicz- Firkowska